

УДК 621:005.332.4(045)

В.А. Кредісов, Т.В. Харчук

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті запропоновано авторську методику оцінювання конкурентних переваг підприємств машинобудування у системі економічного управління. Сутність методики полягає у розрахунку загального показника конкурентних переваг, який враховує, отримані шляхом застосування багатовимірної аналізу, значення конкурентного потенціалу підприємства за складовими (фінансовою, матеріальною та трудовою) та показники, які обумовлюють результативну площину конкурентних переваг. Оцінювання конкурентних переваг за 2008-2017 роки здійснено на основі даних фінансової звітності тридцяти одного підприємства машинобудування, які за класифікатором видів економічної діяльності віднесено до групи «Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань». Сформовано та обчислено показники, які кількісно характеризують стан акумулювання, формування та використання ресурсів підприємств машинобудування. За розробленою шкалою вимірювання виокремлено типові стани стійкості конкурентних переваг підприємства: низька стійкість, помірна стійкість, достатня стійкість та висока стійкість. Методика дозволяє виміряти кількісно не лише рівень формування конкурентних переваг за усіма складовими, а і дослідити їхню взаємопов'язаність і взаємозалежність, що сприятиме визначенню їхньої достатності для забезпечення ефективності економічного управління підприємством у цілому.

The article proposes the author's method of estimating the competitive advantages of machine-building enterprises in the economic management system. The essence of the methodology is to calculate the overall competitive advantage index, which takes into account obtained by applying a multidimensional analysis of the value of the competitive potential of the enterprise for each of the components (financial, material and labor) and indicators that determine the resulting plane of competitive advantages. The assessment of competitive advantages for the years 2008-2017 was made on the basis of the financial statements of thirty-one machine-building enterprises that produce machinery and equipment for agriculture and forestry and for the production of food and beverages, tobacco processing. The set of indicators that quantitatively determine the state of accumulation, formation and use of resources of machine-building enterprises is formed and calculated. According to the developed scale of measurement, the typical states of sustainability of competitive advantages of the enterprise are distinguished: low stability, moderate stability, sufficient stability and high stability. The methodology allows to measure not only the level of competitive advantage formation across all components, but also to investigate their interconnectedness and interdependence, which will help to determine their sufficiency for ensuring the economic management of the enterprise.

Ключові слова: конкурентоспроможність підприємства, конкурентні переваги, конкурентний потенціал, економічне управління підприємством, підприємства машинобудування.

Keywords: enterprise competitiveness, competitive advantages, competitive potential, economic enterprise management, machine building enterprises.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання підприємствам необхідно постійно оцінювати та переглядати набір конкурентних переваг, визначати відповідність їхнього стану тенденціям розвитку ринку, відстежувати і запобігати негативному прояву дій існуючих конкурентів та можливості проникнення і закріплення на ринку нових, що обумовлює необхідність застосування новітніх підходів до управління підприємством, зокрема, економічного управління, яке інтегрує та координує усі функціональні види управління у єдиний управлінський комплекс, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємства у цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Широке коло питань, пов'язаних із дослідженням сутності та методик оцінювання конкурентних переваг підприємства, висвітлено у працях І. Ансоффа, Л. Абалкіна, Г. Азоєва, Л. Балабанової, С. Близняка, В. Василенка, В. Диканя, І. Должанського, П. Зав'ялова, О. Іванової, Т. Йеннера, Г. Кіндрацької, Ф. Котлера, Ж.-Ж. Ламбена, Г. Летхема, В. Павлової, О. Полтавської, М. Портера, І. Смоліна, А. Томсона, Р. Фатхутдинова та ін. Незважаючи на представлений у зарубіжній та вітчизняній економічній науці досить різноманітний методичний інструментарій, призначений для ідентифікації та оцінювання конкурентних переваг підприємства, дотепер не розроблено ані єдиного підходу до визначення кола показників, що їх обумовлюють, ані загального методу їхнього об'єднання в один інтегральний показник, що створює певні труднощі при оцінюванні та визначенні рівня використання конкурентних переваг підприємства. При цьому існуючі методики переважно ґрунтуються на бальній оцінці конкурентних переваг, що безумовно, знижує достовірність отриманих результатів. Саме тому актуальними залишаються питання пошуку нових, удосконалених, сучасних методів оцінювання конкурентних переваг підприємства, які б дозволили визначати рівень формування та використання конкурентних переваг та досліджувати їхню взаємопов'язаність і взаємозалежність.

Мета статті полягає у розробці методики оцінювання конкурентних переваг підприємств машинобудування, в основу якої покладено сукупність показників, що характеризують стан формування та акумулювання матеріальних, фінансових та трудових ресурсів підприємства, що дозволить встановити їхню достатність для формування конкурентної переваги, що стосується тієї чи іншої сфери економічного управління підприємством, та набуття нею статусу стійкої.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конкурентні переваги підприємства повинні бути стійкими та гнучкими, щоб піддаватися адаптації до змін у ринковому середовищі, з урахуванням взаємодії і погодженості усіх функціональних сфер діяльності підприємства, що дозволить підприємству раціонально управляти ресурсами та бути конкурентоспроможним на ринку у довгостроковій перспективі [1, с. 69]. Слід зазначити, що економічне управління підприємством не лише стосується усіх видів діяльності, що пов'язані зі створенням конкурентних переваг підприємства, а й охоплює усі основні бізнес-процеси, інтеграція яких у єдиний управлінський комплекс сприятиме підвищенню його ефективності (за рахунок новоутворених резервів підвищення конкурентоспроможності підприємства у виробничій, інноваційній, фінансовій, збутовій, організаційно-управлінській діяльності, кадровій роботі тощо) та забезпеченню довгострокового стійкого функціонування (життєздатності) підприємства [2, с. 49].

Наявність конкурентних переваг у сфері формування та використання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів є передумовою досягнення високих позицій під-

приємства у інших сферах та запорукою їхнього економічного зростання. При цьому цілеспрямовано сформована сукупність ресурсів підприємства, порівняння реальних та необхідних ресурсних можливостей, спрямованих на реалізацію його економічних цілей та завдань у конкурентному середовищі дозволяє розглядати процеси формування та використання конкурентних переваг як інтегрований об'єкт економічного управління.

Для кількісного оцінювання конкурентних переваг, насамперед, нами було проаналізовано основні групи ресурсів вибіркової сукупності підприємств машинобудування (фінансові, матеріальні, трудові), які відображають їхній конкурентний потенціал. При цьому оцінювання конкурентних переваг здійснено на основі даних фінансової звітності тридцяти одного підприємства машинобудування, які, за класифікатором видів економічної діяльності, належать до групи «Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань» та виробляють машини і устаткування для сільського та лісового господарства і для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну.

Авторська методика оцінювання конкурентних переваг підприємства ґрунтується на отриманих, шляхом застосування багатовимірного аналізу, значеннях конкурентного потенціалу підприємства за кожною складовою (фінансовою, матеріальною, трудовою) та передбачає обчислення загального показника конкурентних переваг у результативній площині економічного управління конкурентоспроможністю підприємства. Це дозволить визначити не лише рівень формування конкурентних переваг за складовими, а й дослідити їхню взаємопов'язаність і взаємозалежність в усіх сферах економічного управління в цілому (рис. 1).

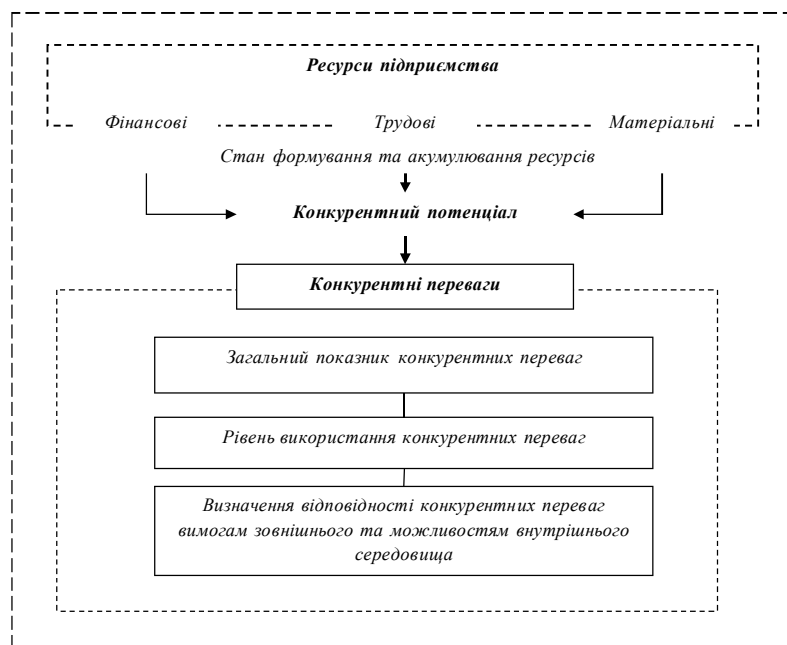

Рис. 1. Схема оцінювання конкурентних переваг підприємства

Результативна площина економічного управління конкурентоспроможністю підприємства визначається як потенційна можливість збалансовано поєднувати існуючі та залучені економічні ресурси із зовнішнім середовищем через економічні механізми з метою формування стійких конкурентних переваг (фінансових, матеріальних, трудових тощо), що дозволить отримувати завдяки цьому високі економічні результати. Результативними показниками формування фінансових конкурентних переваг визнано рентабельність: власного капіталу, продукції, основної діяльності, операційних витрат, позикового капіталу і реалізації продукції та ін.; трудових конкурентних переваг - продуктивність праці, прибуток у розрахунку на одного працівника підприємства, коефіцієнт співвідношення темпів зростання продуктивності праці та темпів зростання заробітної плати, рентабельність витрат на оплату праці та ін.; матеріальних конкурентних переваг - показники рентабельності майна (активів), основних засобів, необоротних активів, оборотних активів, фондів, фондів, фондів, коефіцієнт оборотності активів та ін.

Слід зазначити, що показники, які використовуються при оцінюванні конкурентних переваг максимально розкривають результативну площину формування та використання ресурсів, які формують конкурентний потенціал підприємства (оскільки нарощування конкурентних переваг можливе лише за рахунок ефективного використання ресурсів) та враховують специфіку господарської діяльності підприємств машинобудування.

Загальний показник конкурентних переваг підприємств машинобудування пропонуємо розраховувати як середню суму одиничних коефіцієнтів конкурентних переваг за всіма досліджуваними підприємствами машинобудування.

При цьому, одиничний коефіцієнт конкурентної переваги розраховується за формулою:

$$K_{n.k.p.} = \sqrt[n]{x_1 \times x_2 \times x_3 \times \dots \times x_n} \quad (1)$$

де, $K_{n.k.p.}$ — коефіцієнт конкурентної переваги, x_n — значення n складової конкурентного потенціалу з урахуванням n результативного показника.

З метою надання характеристик отриманим значенням загального показника конкурентних переваг, нами було розроблено шкалу, що відображає типові стани стійкості конкурентних переваг підприємств машинобудування із використанням формули Стерджеса: низька стійкість конкурентної переваги - значення коефіцієнта конкурентних переваг знаходиться у межах 0,01-0,25; помірна стійкість конкурентної переваги — 0,26-0,50; достатня стійкість конкурентної переваги — 0,51-0,75; висока стійкість конкурентної переваги — 0,76-1,00.

Результати розрахунку загального показника конкурентних переваг підприємств машинобудування за 2008-2017 роки узагальнено у табл. 1.

Таблиця 1

Загальний показник конкурентних переваг підприємств машинобудування

Підприємство	Рік									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ПАТ «Карлівський машинобудівний завод»	0,521	0,191	0,409	0,203	0,282	0,295	0,327	0,226	0,163	0,243
ПрАТ «Харківпродмаш»	0,375	0,407	0,374	0,421	0,545	0,426	0,340	0,281	0,428	0,314
ПрАТ «Автоелектроапаратура»	0,054	0,174	0,081	0,090	0,120	0,054	0,058	0,042	0,041	0,056
ПрАТ «Дніпрополімермаш»	0,173	0,168	0,409	0,085	0,061	0,026	0,058	0,033	0,034	0,053
ПАТ «Красилівський машинобудівний завод»	0,072	0,064	0,038	0,050	0,069	0,185	0,039	0,211	0,050	0,063
ПрАТ «Ремтехсільмаш»	0,383	0,238	0,136	0,042	0,187	0,209	0,149	0,177	0,096	0,166
ПАТ «Харвест»	0,256	0,179	0,173	0,120	0,049	0,063	0,109	0,039	0,116	0,077
ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»	0,028	0,010	0,033	0,051	0,179	0,207	0,173	0,135	0,162	0,134
ПрАТ Калинівське РП «Агромаш»	0,105	0,141	0,006	0,006	0,107	0,241	0,120	0,157	0,124	0,291
ПрАТ «Барський машинобудівний завод»	0,227	0,115	0,153	0,105	0,118	0,105	0,226	0,363	0,287	0,257
ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод»	0,073	0,102	0,132	0,064	0,141	0,126	0,319	0,347	0,285	0,423
ПрАТ «Каховський експериментальний механічний з-д»	0,118	0,126	0,340	0,074	0,027	0,170	0,127	0,070	0,175	0,133
ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»	0,125	0,081	0,111	0,072	0,033	0,047	0,226	0,211	0,065	0,203
ПрАТ «Хорольський механічний завод»	0,287	0,390	0,525	0,418	0,210	0,225	0,224	0,528	0,419	0,457
ПАТ «Вібросепаратор»	0,087	0,117	0,130	0,106	0,107	0,109	0,111	0,134	0,124	0,261
ПрАТ «Гребінківський машинобудівний завод»	0,115	0,151	0,262	0,350	0,389	0,046	0,126	0,158	0,190	0,198
ПрАТ «Куп'янський машинобудівний завод»	0,089	0,081	0,118	0,218	0,048	0,012	0,052	0,039	0,022	0,218
ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод»	0,178	0,237	0,173	0,205	0,328	0,245	0,226	0,012	0,091	0,253
ПрАТ «Бердянські жнивварки»	0,155	0,130	0,048	0,092	0,137	0,142	0,638	0,460	0,374	0,328
ПрАТ «Богуславська сільгосптехніка»	0,240	0,069	0,276	0,522	0,562	0,477	0,738	0,679	0,430	0,505
ПрАТ «ВО «Восход»	0,265	0,157	0,197	0,607	0,599	0,484	0,600	0,123	0,479	0,530
ПАТ «Корсунь-Шевченківський верстатобудівний завод ім. Б. Хмельницького»	0,027	0,072	0,047	0,034	0,056	0,095	0,038	0,102	0,007	0,040
ПрАТ «Ніжинський завод сільськогосподарського машинобудування»	0,172	0,033	0,020	0,163	0,104	0,183	0,257	0,213	0,217	0,107
ПрАТ «Промінь»	0,047	0,324	0,252	0,515	0,436	0,212	0,549	0,480	0,603	0,527

ПрАТ «Уманьферммаш»	0,255	0,047	0,015	0,147	0,119	0,222	0,153	0,304	0,036	0,110
ПрАТ «Фрегат»	0,070	0,024	0,033	0,076	0,117	0,124	0,089	0,279	0,022	0,077
ПАТ «Хмільниксільмаш»	0,113	0,242	0,274	0,243	0,154	0,141	0,148	0,168	0,068	0,040
ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе»	0,277	0,232	0,233	0,051	0,115	0,218	0,612	0,397	0,156	0,301
ПАТ «Ельворті»	0,311	0,203	0,081	0,479	0,248	0,228	0,248	0,199	0,399	0,343
ПАТ «Кам'янець-Подільськільмаш»	0,107	0,127	0,118	0,119	0,274	0,273	0,117	0,249	0,395	0,331
ПАТ «Гідросила»	0,229	0,053	0,125	0,201	0,248	0,288	0,433	0,238	0,263	0,371

Джерело: розрахунки автора

Про незадовільний стан фінансових конкурентних переваг майже всіх підприємств машинобудування свідчать результати обчислення коефіцієнта фінансових конкурентних, який протягом досліджуваного періоду коливається у межах мінімального значення — 0,0001 (ПрАТ «Дніпрополімермаш» у 2015-2017 рр., ПАТ «Красилівський машинобудівний завод» у 2017 р., ПАТ «Харвест» у 2008-2017рр. за винятком 2012р., ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод» у 2008-2010рр. та у 2017р., ПрАТ Калинівське РП «Агротмаш» у 2009-2017рр., ПрАТ «Каховський експериментальний механічний завод» у 2009-2017рр. за винятком 2010-2011рр., ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод» у 2009-2011рр. та 2019р., ПАТ «Вібросепаратор» у 2009-2017рр., ПрАТ «Куп'янський машинобудівний завод» у 2009-2017рр., ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» у 2014р. та 2017р., ПАТ «Корсунь-Шевченківський верстатобудівний завод ім. Б. Хмельницького» у 2009-2017рр., ПрАТ «Ніжинський завод сільськогосподарського машинобудування» у 2008р., 2010-2014рр. та 2017р., ПАТ «Хмільниксільмаш» у 2009-2010рр. та 2012-2017рр., ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе» у 2008-2017рр. за винятком 2011 р. та 2014 р. і ПАТ «Кам'янець-Подільськільмаш» у 2012-2013 рр., 2015 р. та 2017 р.) до максимального — 0,728 у 2009 році (ПрАТ «Хорольський механічний завод»), що є наслідком, у першу чергу, недостатності фінансових ресурсів для забезпечення платоспроможності підприємств, відсутності можливості мобілізації та низької ефективності розподілу і використання фінансових ресурсів, що свідчить про низький рівень формування фінансового потенціалу і високу ймовірність фінансової неплатоспроможності підприємств машинобудування. Висока стійкість фінансових конкурентних переваг підприємств машинобудування залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами, які визначаються оптимальною структурою активів, співвідношенням власних і позикових коштів, співвідношенням активів та джерел їхнього фінансування тощо. Тому з метою утримання та підвищення стійкості фінансових конкурентних переваг необхідно збільшити обсяг акумульованого ними фінансового капіталу шляхом диверсифікації джерел формування фінансового капіталу через використання кредитних ресурсів банківської системи та залучення інвестицій.

Отримані значення коефіцієнта матеріальних конкурентних переваг досліджуваних підприємств машинобудування, які коливалися в межах 0,154- 0,725 (ПАТ «Карлівський машинобудівний завод»), 0,194-0,540 (ПрАТ «Харківпродмаш»), 0,001-0,070

(ПрАТ «Автоелектроапаратура»), 0,0001-0,264 (ПрАТ «Дніпрополімермаш»), 0,0001-0,003 (ПАТ «Красилівський машинобудівний завод»), 0,001-0,203 (ПрАТ «Ремтехсільмаш»), 0,0001- 0,513 (ПАТ «Харвест»), 0,001-0,158 (ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод»), 0,001-0,397 (ПрАТ Калинівське РП «Агромаш»), 0,065-0,917 (ПрАТ «Барський машинобудівний завод»), 0,013-0,743 (ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод»), 0,002-0,423 (ПрАТ «Каховський експериментальний механічний завод»), 0,032-0,231 (ПрАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод»), 0,101-0,982 (ПрАТ «Хорольський механічний завод»), 0,009-0,165 (ПАТ «Вібросепаратор»), 0,004-0,285 (ПрАТ «Гребінківський машинобудівний завод»), 0,0001-0,510 (ПрАТ «Куп'янський машинобудівний завод»), 0,001-0,034 (ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод»), 0,001-0,806 (ПрАТ «Бердянські жниварки»), 0,022-0,987 (ПрАТ «Богуславська сільгосптехніка»), 0,064-0,885 (ПрАТ «ВО «Восход»), 0,001-0,182 (ПАТ «Корсунь-Шевченківський верстатобудівний завод ім. Б. Хмельницького»), 0,004-0,537 (ПрАТ «Ніжинський завод сільськогосподарського машинобудування»), 0,060-0,982 (ПрАТ «Промінь»), 0,015-0,658 (ПрАТ «Уманьферммаш»), 0,002-0,165 (ПрАТ «Фрегат»), 0,008-0,624 (ПАТ «Хмільниксільмаш»), 0,089-0,836 (ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе»), 0,082-0,771 (ПАТ «Ельворті»), 0,012-0,831 (ПАТ «Кам'янець-Подільськсільмаш»), 0,038-0,438 (ПАТ «Гідросила»), свідчать про відсутність усталеної тенденції до зростання, і відповідно, високої стійкості матеріальних конкурентних переваг підприємств машинобудування, оскільки вона визначається здатністю підприємств оптимально використовувати (завантажувати) свої виробничі потужності, планувати виробничу програму, а також гнучко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Крім того, варто звернути увагу на відсутність ефективної маркетингової політики досліджуваних підприємств машинобудування, яка передбачає діяльність управлінського персоналу щодо планування цін, каналів збуту продукції, потенційних контрагентів, технічного та гарантійного обслуговування тощо. Особливої уваги потребує якість конструкторської доцільності організації процесу виробництва, яка, у свою чергу, повинна передбачати зниження частки браку, можливість оперативного переналагодження обладнання та доцільного використання матеріальних ресурсів.

Доволі низькі отримані значення коефіцієнта трудових конкурентних переваг підприємств машинобудування, за винятком ПрАТ «Ремтехсільмаш» (0,686) у 2008 році; ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод»(0,667) у 2009 році; ПрАТ «Харківпродмаш» (0,665), ПрАТ «Дніпрополімермаш» (0,621) у 2010 році; ПрАТ «Харківпродмаш» (0,745), ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» (0,599), ПрАТ «Богуславська сільгосптехніка»(0,669), ПрАТ «ВО «Восход» (0,707), ПрАТ «Промінь» (0,870) у 2011 році; ПрАТ «Харківпродмаш» (0,972), ПрАТ «Гребінківський машинобудівний завод» (0,953), ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» (0,898), ПрАТ «ВО «Восход» (0,941), ПрАТ «Харківпродмаш» (0,671), ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» (0,722), ПрАТ «Богуславська сільгосптехніка» (0,694), ПрАТ «ВО «Восход» (0,620) 2012 році; ПрАТ «Харківпродмаш» (0,671), ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» (0,722), ПрАТ «Богуславська сільгосптехніка» (0,694), ПрАТ «ВО «Восход» (0,620), ПАТ «Гідросила» (0,530) у 2013 році; ПАТ «Карлівський машинобудівний завод» (0,629), ПрАТ «Харківпродмаш» (0,740), ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод» (0,524), ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» (0,646),

ПрАТ «Бердянські жнивварки» (0,838), ПрАТ «Богуславська сільгосптехніка» (0,944), ПрАТ «ВО «Восход» (0,733), ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе» (0,711), ПАТ «Гідросила» (0,720) у 2014 році; ПАТ «Красилівський машинобудівний завод» (0,584), ПрАТ «Богуславська сільгосптехніка» (0,965), ПрАТ «Фрегат» (0,688), ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе» (0,576) у 2015 році; ПрАТ «Харківпродмаш» (0,665), ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод» (0,545), ПрАТ «Гребінківський машинобудівний завод» (0,503), ПрАТ «Богуславська сільгосптехніка» (0,665), ПрАТ «ВО «Восход» (0,809), ПрАТ «Промінь» (0,633), ПАТ «Кам'янець-Подільськсільмаш» (0,665) у 2016 році; ПрАТ «Харківпродмаш» (0,568), ПрАТ Калинівське РП «Агромаш» (0,624), ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод» (0,521), ПАТ «Вібросепаратор» (0,767), ПрАТ «Гребінківський машинобудівний завод» (0,553), ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» (0,750), ПрАТ «Богуславська сільгосптехніка» (0,851), ПрАТ «ВО «Восход» (0,698), ПрАТ «Промінь» (0,582), ПАТ «Ельворті» (0,508), ПАТ «Гідросила» (0,668) у 2017 році, свідчать про низьку ефективність організаційної структури, соціальної політики підприємства та системи мотивації персоналу, комунікації між різними ланками управління тощо.

Висновки. З огляду на те, що більшість підходів до оцінювання конкурентних переваг підприємства, представлених в економічній літературі, мають певні обмеження щодо їхнього практичного застосування через недостатність статистичних даних, необхідних для розрахунків, перевагою запропонованої методики є, по-перше, можливість уніфікації вимірювальної бази, яка дає можливість у єдиному кількісному просторі досліджувати показники, які оцінюються у різних одиницях вимірювання; по-друге, разом з аналізом значень загального показника конкурентних переваг, можна досліджувати динаміку коефіцієнта конкурентних переваг за усіма складовими, по-третє, дозволяє порівняти реальні та необхідні ресурсні можливості, спрямовані на реалізацію економічних цілей підприємств машинобудування у конкурентному середовищі. Таким чином, запропонована методика оцінювання конкурентних переваг є універсальною і може бути застосована не тільки іншими підприємствами машинобудування, а й підприємствами промисловості в цілому.

1. Харчук Т.В. Підходи до визначення конкурентних переваг підприємства / Т. В. Харчук // Экономика и управление. – 2011. – №6. – С. 68-71; 2. Conceptual aspects management of competitiveness the economic entities: collective monograph / edited by M. Bezpartochnyi, I Britchenko, in 2 Vol. / Higher School of Social and Economics. Przeworsk: WSSG, 2019/ Vol. 2. 272 p.